

**Відокремлений підрозділ
Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»**

Факультет агротехнологій та економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

агротехнологій та економіки

_____ В.П. Кулик

« ____ » _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ»

Спеціальності 073 «Менеджмент»

Кафедра менеджменту

Ніжин – 2020 р.

Робоча програма «Управління інноваціями» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент»,

«___» _____ 2020 р. – 18 с.

«___» _____ 2020 р.. – 18 с.

Розробник: Македон Г.М., к.е.н., старший викладач кафедри менеджменту

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту

Протокол від «___» _____ 2020 р. № ___

Завідувач кафедри менеджменту _____ к.е.н., старший викладач Г.М. Македон

«___» _____ 2020 р.

Схвалено методичною радою факультету агротехнологій та економіки

Протокол від «___» _____ 2020 р. № ___

«___» _____ 2020 р.

Голова _____ Кулик В.П.

1. Опис навчальної дисципліни «Управління інноваціями»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»	
Спеціальність	073 «Менеджмент»	
Освітня програма	«Менеджмент організацій і адміністрування»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>Залік</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	4	-
Семестр	8	-
Лекційні заняття	<i>12 год.</i>	<i>6 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>24 год.</i>	<i>8 год.</i>
Лабораторні заняття	- год.	-
Самостійна робота	<i>84 год.</i>	-
Індивідуальні завдання	- год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>3 год.</i>	-

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Курс «Менеджмент і адміністрування: управління інноваціями» є присвячено розгляду питань функціонування суб'єктів господарювання в умовах сучасних технологічних укладів та пов'язаних з цим специфічних методів, підходів до управління інноваціями, планування, організації, мотивації та контролю інноваційного процесу. Зазначена дисципліна має комплексний характер, що дозволяє майбутнім керівникам освідомити підходи до управління суб'єктами господарювання в умовах постіндустріальної економіки.

Метою курсу є виховання та формування у майбутніх управлінців знань та навичок з організації, планування та управління інноваційними процесами на усіх етапах життєвого циклу нової продукції, обґрунтування вибору найбільш ефективних моделей та методів організації виробництва інноваційної продукції, стратегічного управління процесом створення та розповсюдження нововведень; формування сучасного управлінського мислення про розробку та впровадження суб'єктами господарювання будь-яких інновацій з метою підвищення їх конкурентоздатності та адаптивності; оволодіння теоретичними знаннями з питань організації та управління інноваційною діяльністю, а також інструментарієм, методикою розроблення інноваційних стратегій розвитку та набуття практичних вмінь і навичок щодо методів оцінки інноваційних проектів.

Завданням курсу (вивчення дисципліни) є: теоретична підготовка студентів і формування у них навичок щодо організації управління інноваційною діяльністю, а саме: визначенні сутності інноваційних процесів і методів управління ними; уточненні понятійного апарату теорії інноватики; сутності теорії циклічного розвитку; визначенні місця і ролі інноваційної діяльності в сучасному світовому розвитку; аналізі ролі держави у створенні механізму регулювання інноваційних процесів та інноваційної діяльності; сутності механізмів стимулювання і фінансування науково-інноваційної сфери; теорії прийняття рішень у сфері інновацій, методах аналізу ефективності інноваційної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- завдання, принципи, функції управління інноваціями;
- основні поняття та категорії інноваційного менеджменту;
- модель інноваційного процесу;
- характеристики інноваційної діяльності;
- сутність та особливості інноваційних стратегій;
- основні види інноваційних підприємств;

- особливості формування організаційних структур інноваційних підприємств;
- критерії оцінки результатів інноваційної діяльності;
- особливості інновацій як товару та загальні принципи їх торгівлі;
- засади та підходи державної підтримки інноваційної діяльності в Україні та інших розвинених країнах;

вміти:

- аналізувати чинники, які стимулюють підприємства до пошуку інноваційних ідей;
- виявляти чинники, що впливають на успішність нововведень та чинники невдач нових товарів на ринку;
- використовувати інструментарій планування інноваційної діяльності;
- визначати чинники, що впливають на вибір інноваційної стратегії;
- обґрунтовувати ризики, пов'язані із формуванням та реалізацією інноваційної стратегії підприємства;
- застосовувати критерії формування ефективної інноваційної стратегії;
- здійснювати оцінку інноваційної діяльності;
- розраховувати основні показники ефективності інновацій;
- пояснювати організаційні форми інтеграції науки і виробництва;
- визначати мотиви створення науковотехнічних альянсів.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
- ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.
- СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.
- СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.
- СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.
- СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.
- СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.
- СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.
- СК 9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.
- СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.
- СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.
- СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.
- СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.
- СК 15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Управління інноваціями»

МОДУЛЬ 1

ІННОВАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС: ПОНЯТТЯ, ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ

Тема 1. Інновації в ринковій економіці

Становлення теорії інноватики та її сучасні концепції. Інновації як фактор економічного зростання. Сучасні аспекти нововведень та розвиток конкуренції. Значення інноваційної діяльності для формування сучасної моделі економічного зростання національної економіки України.

Зміст поняття "інновація". Причини виникнення та поширення нововведень. Класифікація новацій, інноваційних процесів, нововведень. Інноваційний менеджмент як сукупність принципів, методів і форм управління інноваційними процесами та інноваційною діяльністю.

Загальна модель інноваційного процесу. Поняття інноваційної діяльності, її різновиди і складові. Оцінка факторів впливу зовнішнього і внутрішнього середовища на інноваційну діяльність.

Характеристика інноваційної інфраструктури. Ринок новацій. Особливості прийняття рішень в управлінні інноваціями.

Тема 2. Вибір інноваційної стратегії

Значення та поняття інноваційної стратегії. Головні цілі інноваційного стратегічного планування. Етапи розробки інноваційної стратегії. Їх розширена характеристика.

Формулювання загальної мети та можливі цілі інноваційної діяльності підприємства. Основні вимоги до цілей інноваційної діяльності. Особливості аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища інноваційного підприємства. Аналіз інноваційних можливостей організації. Оцінка інноваційного середовища. Стан інноваційного, науково-технічного потенціалу. Аналіз ресурсних та інвестиційних можливостей. Оцінка технологій та виробничих процесів щодо їх здатності до впровадження новацій. Оцінка соціально-організаційних можливостей. Аналіз конкурентних переваг організації. Характеристика факторів зовнішнього середовища інноваційного підприємства.

Типи інноваційних стратегій та їх характеристика. Шляхи розробки інноваційних стратегій. Методи оцінки та вибору інноваційних стратегій. Характеристика життєвого циклу інноваційного продукту. Послідовність

підготовки вихідної інформації для прийняття управлінських рішень по формуванню науково-технічної політики організації.

Тема 3. Типи організаційних структур інноваційних підприємств

Сутність і принципи формування організаційних структур, зорієнтованих на інноваційну діяльність. Зміни діяльності функціональних підрозділів та їх керівників. Підвищення ролі науково-дослідних, технологічних, інженерних, фінансових та планових підрозділів. Розширення операційно-господарської самостійності відділень. Поглиблення децентралізації.

Типи організаційних структур. Функціональний тип структури; тематичний тип структури інноваційного підприємства, їх особливості, переваги, і недоліки. Адаптивні організаційні структури. Матричні структури управління, їх різновиди та сутність. Змішані структури управління інноваційним процесом, особливості формування і удосконалення.

Вимоги до формування інноваційних раціональних структур. Умови адаптивності та динамічності організаційних структур. Проектні структури управління. Організаційні структури на етапі дослідження та обґрунтування ідей – спеціальні цільові групи по управлінню проектами; на етапі впровадження та реалізації нововведень - інтегровані структури. Вплив організаційних структур на ефективність інноваційної діяльності. Пошук нових організаційних структур в забезпеченні інноваційних процесів. Кластерні структури управління.

Організація виконання НДДКР. Особливості технології, розробки інновацій і методів організації роботи кожного учасника інноваційного процесу: послідовна організація, паралельна організація, інтегральна організація роботи. Організація роботи “змішаних бригад”. Функції вищого керівництва і адміністративного персоналу при інтегральній організації роботи.

Організація трансферу інновацій. Досвід фірм-лідерів в організації НДДКР.

МОДУЛЬ 2

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ

Тема 4. Оцінка ефективності інновацій

Ефективність інноваційної діяльності. Характеристика результатів і ефективності витрат на інноваційну діяльність. Інноваційна діяльність як об'єкт інвестування.

Обґрунтування економічної ефективності інноваційного проекту. Критерії інвестиційної привабливості та оцінки інноваційних проектів. Методи оцінки

інноваційних проектів. Аналіз інноваційних проектів в умовах невизначеності. Оцінка впливу невизначеності на ефективність інноваційного проекту. Врахування проектних ризиків в оцінці ефективності інноваційних проектів.

Тема 5. Результати інноваційної діяльності та принципи їх міжнародної торгівлі

Характеристика видів результатів інноваційної діяльності, види інноваційної продукції. Їх особливості. Ринкові механізми в галузі наукової і науково-технічної діяльності.

Державна реєстрація винаходів, корисних моделей і промислових зразків. Патентування винаходів або корисних моделей в іноземних державах і в міжнародних організаціях. Міжнародні та євразійські заявки.

Принципи та правила міжнародної торгівлі інноваціями. Основні види угод. Види винагород. Підходи до розрахунку відсоткових співвідношень при оплаті за результати інноваційної діяльності.

Фактори, що впливають на визначення вартості інноваційної продукту. Корисний ефект від використання інновацій. Принципи його розрахунку. Встановлення споживчої вартості інноваційних продуктів. Визначення виробничого та комерційного ризику при придбанні інноваційних продуктів. Розрахунок експортної конкурентоздатності інноваційних продуктів.

Тема 6. Законодавче регулювання інноваційної діяльності.

Мета і головні принципи державної інноваційної політики. Система законодавства у сфері інноваційної діяльності. Сутність та форми державного регулювання інноваційної діяльності.

Роль держави в здійсненні інноваційної діяльності. Держава як головний суб'єкт інноваційної діяльності. Способи державного впливу на ефективність інноваційних процесів.

Методи і напрями державної підтримки інноваційної діяльності. Формування національної моделі регулювання інноваційної діяльності. Вплив державних, приватних і громадських структур.

Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні. Особливості інноваційного розвитку в провідних індустріальних та постіндустріальних країнах світу.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. ІННОВАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС: ПОНЯТТЯ, ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ												
Тема 1. Інновації в ринковій економіці.	6	1	1			4	0,5	0,5				
Тема 2. Вибір інноваційної стратегії.	26	2	5			19	3	1	2			
Тема 3. Типи організаційних структур інноваційних підприємств.	28	3	6			19	3,5	1,5	2			
Разом за змістовим модулем 1	60	6	12			42	7	3	4			
Модуль 2. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ФІНАНСУВАННЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ, ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ												
Тема 4. Оцінка ефективності інновацій.	28	3	6			19	3,5	1,5	2			
Тема 5. Результати інноваційної діяльності та принципи їх міжнародної торгівлі.	26	2	5			19	3	1	2			
Тема 6. Законодавче регулювання інноваційної діяльності.	6	1	1			4	0,5	0,5				
Разом за змістовим модулем 2	50	6	12			42	7	3	4			
Усього годин	120	12	24			84	14	6	8			

4. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Інновації в ринковій економіці.	1
2	Тема 2. Вибір інноваційної стратегії.	2
3	Тема 3. Типи організаційних структур інноваційних підприємств.	3
4	Тема 4. Оцінка ефективності інновацій	3
5	Тема 5. Результати інноваційної діяльності та принципи їх міжнародної торгівлі.	2
6	Тема 6. Законодавче регулювання інноваційної діяльності.	1
Разом		12

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Економічна сутність інновацій.
2. Економічна сутність інноваційного процесу.
3. Сутність інноваційного підприємництва.
4. Умови та фактори розвитку інноваційного підприємництва.
5. Основні типи інновацій.
6. Моделі інноваційного підприємництва.
7. Інновації, їх види.
8. Ініціація як початковий етап інноваційного процесу.
9. Основні методи пошуку ідеї інновації.
10. Життєвий цикл інновацій.
11. Фази інноваційного процесу.
12. Основні напрямки інноваційної діяльності.
13. Ресурсний і науково-технічний потенціал підприємства та вимоги ринку.
14. Основні поняття і визначення в інноваційному менеджменті.
15. Які різновиди інновацій виділив Й. Шумпетер?
16. У якому випадку новина може вважатися за інновацію?
17. У чому полягає ринкова новизна інновації?
18. У чому полягає відмінність між абсолютною ринковою новизною інновації і відносною (або локальною) ринковою новизною?
19. У чому полягає значення науково-технічної новизни інновації для споживача продукції і для її виробника?
20. Вплив інновації на економічний розвиток країн.
21. Які функції виконує інноваційний менеджмент?
22. Які фактори зумовили появу інноваційного менеджменту як самостійної управлінської діяльності?
23. Чому інноваційний менеджмент вважається «стабілізатором кризових моментів» у діяльності підприємства?
24. Що таке життєвий цикл технології або продукту?
25. Які етапи життєвого циклу продукту, починаючи з дослідницьких робіт?
26. У чому особливість наступального плану при продовженні життєвого циклу продукту?
27. У чому полягає оборонний план при продовженні життєвого циклу продукту?
28. Від чого залежить віддача науково-дослідних робіт?
29. Цикли економічного розвитку.
30. Учасники інноваційного процесу.
31. Модель інноваційного процесу.
32. Завдання інноваційного менеджменту та інноваційних менеджерів.
33. Види інноваційної діяльності.
34. Які характерні риси інноваційної організації?
35. У чому полягають особливості управління процесами створення інновацій?
36. Які чинники забезпечують успіх інновацій?

37. Як ви розумієте таке визначення терміна «інновація», як «нова цінність»?
38. Чому за результат інновацій вважається «нове багатство»?
39. Що служить головним орієнтиром при створенні інновацій?
40. Які основні джерела інновацій?
41. Яких типів поведінки організацій на ринку ви знаєте?
- 42.
43. Визначення інновації.
44. Ознаки, покладені в основу класифікації інновацій
45. Продуктові та процесні інновації.
46. Класифікація інновацій з урахуванням результативності та напряму інноваційного процесу.
47. Типи інновацій за сферами їх впровадження.
48. Оцінка новизни інновацій.
49. Взаємозв'язок та комплексний характер інновацій.
50. Розкрити поняття базисної інновації.
51. Розкрити поняття поліпшуючої інновації.
52. Сфери впливу інноваційних процесів на функціонування підприємства.
53. Організаційна діяльність на державному рівні управління інноваційним процесом.
54. Організаційна діяльність на підприємницькому рівні управління інноваційним процесом.
55. Організаційні структури та форми впровадження інновацій у бізнес.
56. Технопарки і технополіси.
57. Умови інвестування інноваційної діяльності.
58. Фінансово-промислові групи (ФПГ).
59. Принципи формування ФПГ та організація технології інноваційних процесів у ФПГ.
60. Делегування повноважень у ФПГ. Мотивація та контроль інноваційної діяльності учасників ФПГ.
61. Організаційні форми малих інноваційних фірм та їх основні функції.
62. Роль технопарків у стимулюванні малого інноваційного підприємництва.
63. Законодавча база технопарків в Україні.
64. Принципи побудови фінансово-промислових груп в Україні.
65. Організація технологічного ланцюжка ФПГ.
66. Конкурсний відбір учасників технологічного ланцюжка ФПГ.
67. Принципи розробки і планування інноваційної стратегії.
68. Моделі інноваційної стратегії.
69. Взаємозв'язок інноваційної стратегії з фазами життєвого циклу продукту.
70. Циклічність інноваційної стратегії.
71. Методи визначення вітчизняних і світових тенденцій розвитку інноваційних ідей.
72. Розкрийте поняття інноваційної стратегії.
73. Що має на меті стратегічне планування інноваційної діяльності?
74. Які основні фактори має враховувати загальна мета інноваційного підприємства?

75. Назвіть основні блоки схеми розробки інноваційної стратегії організації.
76. Назвіть основні фази життєвого циклу інноваційного продукту.
77. Класифікація виробничих технологій.
78. Структура впровадження інновацій.
79. Бізнес-технології та бізнес-процеси в інноваційному менеджменті.
80. Управління виробничими відносинами в інноваційній діяльності.
81. Проблеми та особливості управління інноваціями у сфері енергозбереження.
82. Особливості управління інноваціями у сфері виробництва матеріальних продуктів.
83. Проблеми та особливості управління інформаційними технологіями та інтелектуальними продуктами.
84. Цільові групи при розробці та впровадженні інновацій.
85. Формування інноваційної команди та методи добору кандидатів.
86. Принципи мотивації працівників в інноваційній сфері.
87. Режими праці в інноваційних організаціях.
88. Кадрове планування інноваційної діяльності.
89. Які вимоги ставляться до менеджерів інноваційних підприємств?
90. У чому полягає сутність мотивації персоналу інноваційних підприємств?
91. Назвіть, які групи працівників вирізняють за типами мотивації?
92. Які режими роботи використовуються в інноваційних організаціях?
93. Що розуміють під цільовою групою в інноваційних організаціях?
94. Види інноваційних і дослідних проектів.
95. Основний зміст інноваційного проекту.
96. Зміст аналітичних завдань при розробці та реалізації інноваційних проектів.
97. Проекти розвитку матеріально-технічної бази наукових досліджень та створення інформаційних систем і баз даних.
98. Управління проектом створення інновацій на різних стадіях їх життєвого циклу.
99. Які типи дослідних проектів використовуються в сучасних інноваційних процесах?
100. Поясніть сутність ініціативного проекту.
101. Розкрийте основний зміст проекту розвитку матеріально-технічної бази.
102. Опишіть зміст інноваційного проекту.
103. Перечисліть основні стадії життєвого циклу інновації.
104. Опишіть зміст технічного завдання на розробку інновації.
105. Завдання та основні методи експертизи.
106. Методи вибору оптимального варіанта інноваційного проекту.
107. Показники прибутковості інноваційного проекту.
108. Функціонально-вартісний аналіз інноваційного об'єкта.
109. Способи зниження ризику інноваційних проектів.
110. З якою метою здійснюється експертиза інноваційних проектів?
111. Методи здійснення експертизи інноваційних проектів.
112. Які права мають експерти при оцінці проектів?
113. У чому полягає суть стратегічного підходу в управлінні підприємством?

114. У чому полягає сутність експертної оцінки проектів, які виконуються за державними контрактами?
115. У чому полягає метод дисконтування?
116. Наведіть визначення періоду окупності інноваційного проекту.
117. Види ефектів від реалізації інновацій.
118. Основні показники загальної ефективності інновацій.
119. Інтегральний ефект від впровадження інноваційного продукту.
120. Індекс рентабельності, норма рентабельності.
121. Період окупності інноваційного продукту.
122. Ефект від виходу інноваційної технології на зовнішній ринок.
123. Патенти і ліцензії.
124. Види та класифікація ліцензій.
125. Методи розрахунків відсотків або відсоткових відношень ліцензіатом.
126. Висвітлить процес формування ціни на ліцензію.
127. Поясніть сутність роялті.
128. Перелічіть види ефекту від реалізації інновацій.
129. Назвіть основні показники загальної економічної ефективності інновацій.
130. Як визначається індекс рентабельності інноваційної діяльності?
131. Як визначається норма рентабельності інноваційної діяльності?
132. Як розрахувати період окупності інноваційного продукту?
133. У чому полягає сутність ліцензійної торгівлі інноваціями?
134. Що означає поняття “паушальний платіж”?
135. Назвіть особливості формування ціни на ліцензію.
136. Основні аспекти державної інноваційної політики.
137. Основні функції державних органів в інноваційних процесах.
138. Методи та інструменти державного впливу на ефективність інноваційної діяльності.
139. Державне регулювання міжнародних зв’язків в інноваційній сфері.
140. Політичні аспекти міжнародного трансферу інноваційних технологій.
141. Соціально-економічні аспекти міжнародного трансферу інноваційних технологій
142. У чому полягає загальнодержавне значення інновацій для економіки держави?
143. Які інновації впливають на безпеку держави?
144. Поясніть сутність державної інноваційної політики.
145. Як держава впливає на ефективність інноваційної діяльності?
146. Інновації та методи їх захисту.
147. Євразійська патентна конвенція — основа регіональної системи охорони промислової власності.
148. Засади правової охорони промислової власності в Україні.
149. Основні положення теорії розв’язання винахідницьких завдань.
150. Інструменти та інформаційні фонди винахідницької діяльності.
151. Науково-виробничі об’єднання.
152. Науково-дослідна діяльність на підприємствах.
153. Розкрийте особливості управління науково-технічним процесом в Україні.

154. Розкрийте структуру та форми управління розвитком науки в Україні.
155. Розкрийте особливості проведення наукових досліджень у науково-виробничих об'єднаннях.

Тести

1. Як визначається термін «інновація» в Законі України «Про інноваційну діяльність»?

- а) ідея, яка доведена до практичного застосування у ринкових умовах;
- б) сукупність прогресивних знань і навичок, застосовуваних у техніці, технології, організації виробництва, які на інших об'єктах дають ефект;
- в) новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери;
- г) розроблення нового продукту, аналог якого відсутній в Україні.

2. Хто першим ввів термін «інновації» в економічну теорію?

- а) Ф. Кене;
- б) А. Файоль;
- в) Й. Шумпетер;
- г) М. Вебер.

3. Класифікація інновацій за ступенем новизни передбачає їх поділ на:

- а) базові, поліпшувальні та псевдоінновації;
- б) технологічні, продуктові, організаційно-управлінські, економічні, соціальні, юридичні;
- в) одиничні, дифузні;
- г) заміщуючі, скасовуючі, поворотні, відкриваючі, ретровведення.

4. Що належить до об'єктів інноваційної діяльності?

- а) інноваційні програми і проекти, нові знання та інтелектуальні продукти;
- б) традиційні функціональні науково-технічні відділи;
- в) тимчасові науково-виробничі колективи;
- г) інвестиційні фонди.

5. Як називають період між появою новації та її впровадженням?

- а) термін окупності інновації;
- б) життєвий термін інновації;
- в) інноваційний лаг;
- г) період комерціалізації інновації.

6. Які організаційні форми можуть мати інноваційні підприємства відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність»?

- а) інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо;
- б) науково-технічні центри;
- в) науково-дослідні лабораторії;
- г) державні інноваційні фонди.

7. На які типи інновацій поширюються чинні міжнародні норми збирання даних про інновації?

- а) продуктові інновації, інновації процесу, ринкові інновації;
- б) продуктові, процесні, маркетингові, організаційні;
- в) базові, поліпшувальні та псевдоінновації;
- г) технологічні, продуктові, організаційно-управлінські, економічні, соціальні, юридичні.

8. Джерелом венчурного капіталу можуть бути:

- а) вільні фінансові ресурси пенсійних, благодійних фондів;
- б) банки;
- в) страхові компанії;
- г) усі відповіді правильні.

9. Прогнозування глобальних змін в економічній ситуації та пошук і реалізація масштабних інноваційних проектів, спрямованих на ефективне функціонування і розвиток організації у тривалій перспективі, – це...

- а) оперативне управління інноваційною діяльністю;
- б) стратегічне управління інноваційною діяльністю;
- в) бізнес-планування інноваційної діяльності;
- г) інвестиційно-інноваційне проектування.

10. Дайте розгорнуте визначення поняття «інноваційний процес»:

- а) паралельно-послідовне здійснення науково-дослідної, інноваційної, господарчої діяльності на основі маркетингових досліджень;
- б) процес перетворення наукового знання на інновацію, яка задовольняє нові суспільні потреби; послідовний ланцюг дій, що охоплює всі стадії створення новинки і впровадження у практику;
- в) процес фінансування та інвестування розробки, розповсюдження нового типу продукції чи послуг;
- г) процес створення нової продукції (послуг).

11. Як визначається термін «інноваційна діяльність» у Законі України «Про інноваційну діяльність»?

- а) діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг;
- б) нововведення;
- в) інвестиції, новації;
- г) діяльність, що спрямована на комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок.

12. За Пітером Друкером джерелами інноваційних можливостей є:

- а) несподівані події для фірми чи галузі;
- б) невідповідність реальності уявленням про неї;
- в) потреба технологічного процесу;
- г) усі відповіді правильні.

13. Інноваційна політика підприємства передбачає:

- а) створення нових робочих місць;
- б) оновлення вироблюваної продукції;
- в) підвищення техніко-технологічного рівня виробництва;
- г) диверсифікацію виробництва.

14. Який рівень ризику характерний для етапу інноваційного процесу «фундаментальні дослідження»?

- а) дуже високий;
- б) високий;
- в) середній;
- г) низький.

15. Як визначається термін «інноваційне підприємство» у Законі України «Про інноваційну діяльність»?

- а) підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти або продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70% його загального обсягу продукції або послуг;
- б) традиційні функціональні науково-технічні відділи;
- в) підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти або продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 50% його загального обсягу продукції або послуг;
- г) тимчасові науково-виробничі колективи.

16. Сукупність способів впливу суб'єктів управління на учасників інноваційного процесу з метою спонукання їх до створення і реалізації інновацій – це...

- а) трансфер технологій;
- б) технологія управління інноваціями;
- в) дифузія інновацій;
- г) стимулювання інновацій.

17. Передавання суб'єктам, які не є авторами технологічних новацій, права на їх використання через продаж ліцензій і надання інжинірингових послуг – це...

- а) трансфер технологій;
- б) комерціалізація інновацій;
- в) планування інновацій;
- г) маркетинг інновацій.

18. Джерелами фінансування комерціалізації новинки та її дифузії, як правило, є:

- а) державний бюджет;
- б) кошти замовників;
- в) власні кошти підприємницьких структур, кредити, кошти фірмпартнерів;
- г) кошти технопарків.

19. Яка інноваційна стратегія пов'язана з прагненням фірми досягти технічного та ринкового лідерства шляхом створення та впровадження нових продуктів:

- а) наступальна;
- б) захисна;
- в) імітаційна;
- г) залежна.

20. Сукупність стимулів, що формують у працівників мотиваційні преференції щодо використання інновацій як основного засобу здобуття організацією конкурентних переваг, – це...

- а) кадровий потенціал;
- б) інтелектуальний потенціал;
- в) мотиваційний механізм інноваційної діяльності;
- г) інноваційний потенціал.

21. Яка з моделей інноваційного розвитку є моделлю повного інноваційного циклу – від виникнення інноваційної ідеї до масового виробництва готового продукту?

- а) євроатлантична модель;
- б) східноазіатська модель;
- в) альтернативна модель;
- г) модель «потрійної спіралі».

22. Методи прямого стимулювання інноваційної діяльності включають:

- а) надбавки, премії, розмір заробітної плати, винагороди, розвиток кар'єри;
- б) пенсійне забезпечення, страхування, пільги, винагороди, премії, надбавки, розмір заробітної плати;
- в) оплата проїзду на наукові конференції, оплата членства в наукових товариствах;
- г) придбання акцій.

23. Як визначається термін «інноваційна інфраструктура» в Законі України «Про інноваційну діяльність»?

- а) сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності;
- б) вся сукупність елементів ринку інвестицій (капіталу);
- в) всі об'єкти і суб'єкти ринку чистої конкуренції інновацій;
- г) сукупність об'єктів науково-дослідної сфери діяльності.

24. Як визначається мета державного контролю у сфері інноваційної діяльності відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність»?

- а) забезпечення дотримання усіма її суб'єктами вимог законодавства щодо інноваційної діяльності;
- б) прибуткове використання новацій у вигляді нових технологій, нових типів продукції чи послуг;
- в) освоєння нового ринку збуту;
- г) моніторинг показників прибутковості інноваційних проектів.

25. У чому полягає сутність «інкубаторних» програм?

- а) першочергова підтримка малого інноваційного підприємництва;
- б) підтримка будь-яких підприємств;
- в) підтримка підприємств-посередників;
- г) забезпечення фінансовими ресурсами.

26. Як здійснюється державне регулювання інноваційної діяльності?

- а) визначення і підтримка пріоритетних напрямів інноваційної діяльності;
- б) формування і реалізація державних, галузевих, регіональних і місцевих інноваційних програм;
- в) створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності;
- г) усі відповіді правильні.

27. Стратегічне управління інноваційною діяльністю включає:

- а) розроблення планів і програм інноваційної діяльності;
- б) обґрунтування проектів створення нових продуктів;
- в) розробка ефективних організаційних форм управління реалізацією інноваційних проектів;
- г) усі відповіді правильні.

28. Технопарк – це:

- а) організаційна структура, мета якої створення сприятливих умов для ефективної діяльності новоутворених малих інноваційних фірм, що реалізують нові наукові ідеї-новації;
- б) територіальний відокремлений комплекс, заснований на базі провідного університету, що включає в себе наукові установи, промислові підприємства, інформаційні, сервісні та виставкові комплекси;
- в) організації, що створюються місцевими органами влади або великими компаніями з метою впровадження нових видів бізнесу;
- г) організації, що створюються з метою розробки конкретної науковопрактичної проблеми за певний період.

29. Що належить до принципів державної інноваційної політики?

- а) забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності;
- б) відпрацювання нових знань, відстеження змін сприйняття і потреб розвитку ринку;
- в) використання традиційних стратегій, перевірених методів управління;
- г) виконання планових вказівок.

30. Імітаційна інноваційна стратегія передбачає:

- а) придбання інноваційних ліцензій, підприємств-інноваторів;
- б) утворення гуртків якості;
- в) утворення ризикових підрозділів компанії;
- г) здійснення досліджень за розробками.

8. Методи навчання

Сучасні вимоги до підготовки менеджерів передбачають здобуття основних практичних вмінь та навичок. Опанувати сучасними технологіями прийняття управлінських рішень, формування комунікативної компетентності, навичок роботи та керівництва групою, вміння застосовувати основні функції менеджменту в практику роботи організації найкраще допоможуть інтерактивні методи навчання, їх застосування можливе як при всіх видах аудиторних занять, так і в самостійній роботі студента.

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

- на *лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

- на *семінарських (практичних) заняттях* запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Планування занять передбачає створення передумов для реалізації таких методологічних принципів навчального процесу:

- *інтенсивне використання самостійної роботи студента* (підготовчий етап до роботи над ситуаційним завданням, пошук матеріалу для виконання аналітичних та аналітично-ситуаційних задач, складання індивідуального алгоритму прийняття управлінського рішення, самооцінювання управлінських якостей та здібностей тощо);

- використання методу конкретної ситуації з метою *пояснення нових теоретичних положень теми*;

- *активне використання технічних засобів навчання*, в тому числі відеоматеріалів, які ілюструють і надають інформацію до ситуаційних задач;

- *дотримання жорсткого регламенту*: визначення часу на індивідуальну роботу, на обговорення та прийняття групового рішення, на представлення групового варіанту вирішення проблеми, на дискусію;

- *впровадження принципу нормування*: дотримання норм і правил при проведенні ділової гри, чітке визначення оцінювання результатів гри;

- *дотримання умов недостатньої визначеності*. Оскільки управлінські рішення приймаються в умовах дефіциту об'єктивної інформації, необхідно навчати майбутніх менеджерів „діяти за обставинами”;

- *використання різних рольових функцій* при аналізі студентами конкретних ситуацій. Як правило, залежно від здібностей студентів, можуть виконуватись ролі „опонента”, „оптиміста” або „песиміста”, „адвоката”, „провокатора”, „реаліста” та ін.;

- *активна підтримка внутрішньогрупової взаємодії* студентів, залучення до обговорення пасивних студентів, зняття напруження у відношеннях між емоційними й амбіційними членами групи;

- *впровадження принципу прямого звертання*: активізація й залучення до обговорення за допомогою запитань: «Як би ви вчинили в такому випадку (в ролі керівника підприємства, власника, співробітника)?»; «Що ви думаєте з приводу такої ситуації?»; «Чи зустрічались ви з подібними ситуаціями?» тощо.

Порівняно з традиційним, в інтерактивному навчанні змінюється сама роль викладача. Він поступається своєю активною роллю студентам і тільки спрямовує ігровий процес навчання та розвитку через співорганізацію взаємодії учасників, створює умови для їх ініціативи й творчого пошуку ефективних рішень конкретних ситуацій.

Під час проведення занять, які передбачають самостійну роботу студентів під керівництвом викладача з навчальної дисципліни «Управління бізнесом» доцільно використовувати такі інтерактивні методи навчання як, метод кейсу, метод інциденту, рольові й ділові ігри.

Алгоритм проведення занять із застосуванням кейс-методу представлено на рис. 1.

Імітаційна (ділова) гра відноситься до інтерактивних методів навчання. Така гра відбувається в штучних умовах уявної, моделюючої, експериментальної ситуації.

Ігрова, імітаційна система відрізняється від реального управлінського аналога такими умовами: 1. Реальна інформація щодо організації (або ситуації) замінюється псевдореальною інформацією. 2. Для ділової гри характерний експериментальний характер, згідно з яким стискується масштаб часу й спрощується організаційна структура організації. 3. Учасники гри виконують ролі учасників управлінського процесу.

Рис. 1. Алгоритм опрацювання конкретної ситуації (case-study)

У навчальному курсі «Управління бізнесом» ділові ігри застосовуються з метою формування та вдосконалення вмінь з технології прийняття управлінських рішень, організаційного проектування, аналізу управлінської ситуації, вибору стратегії, розробки тактичних та оперативних рішень. Протягом ділової гри студенти здійснюють різноманітні взаємодії: переговори, дискусії, публічні презентації матеріалів, запитання та відповіді тощо. Таким чином, створюються передумови щодо освоєння ефективного комунікативного досвіду та розвитку комунікативної компетентності.

Алгоритм підготовки та проведення рольової гри представлено на рис. 2.

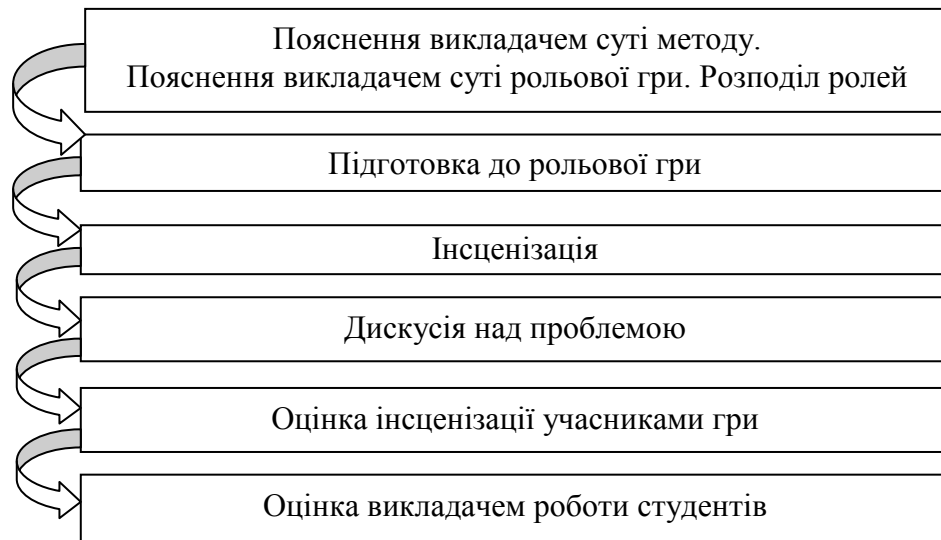

Рис. 2. Алгоритм опрацювання рольової гри

У навчальному курсі рольові ігри доцільно використовувати поряд з іншими інтерактивними методами навчання. Основним принципом при викладанні навчальної дисципліни має стати використання всього арсеналу менеджменту.

9. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни «Управління бізнесом» є лекції, семінарські (практичні) заняття, консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт, реферату, виконання індивідуальних практичних завдань та іспит за період вивчення дисципліни.

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого вченою радою НУБіП України 27 грудня 2019 року, протокол №5, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на *два-три змістові модулі*.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквіуму, результату експерименту, що можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Після проведення проміжних атестацій з двох змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи R_{HP} (не більше 70 балів) за формулою (1):

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R_{3M}^{(1)} \cdot K_{3M}^{(1)} + \dots + R_{3M}^{(n)} \cdot K_{3M}^{(n)})}{K_{дис}}, \quad (1)$$

де $R_{3M}^{(1)}, \dots, R_{3M}^{(n)}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{3M}^{(1)}, \dots, K_{3M}^{(n)}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K_{3M}^{(1)} + \dots + K_{3M}^{(n)}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K_{3M}^{(1)} = \dots = K_{3M}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{HP} = \frac{0,7 \cdot (R_{3M}^{(1)} + \dots + R_{3M}^{(n)})}{n}. \quad (2)$$

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається здобувачам вищої освіти рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня їх знань з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається здобувачу вищої освіти за:

- отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції навчально-наукового інституту чи факультету (коледжу) з відповідної дисципліни;

- отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни чи спеціальності (напрямку підготовки) у поточному навчальному році;

- отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;

- авторство (співавторство) у поданій заявці на винахід чи отриманому патенті України з відповідної дисципліни;

- авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни;

- виготовлення особисто навчального стенду, макету, пристрою, приладу; розробка комп'ютерної програми (за умови, що зазначене використовується в освітньому процесі при викладанні відповідної дисципліни).

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для здобувачів вищої освіти, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Підсумкова атестація включає семестрову та державну атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен (далі – **екзамен**) – це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік (далі – **залік**) – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік – це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми навчальної чи виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України», затвердженого Вченою радою НУБіП України від 27.12.2019 р., протокол № 5 (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371).

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації $R_{\text{ат}}$ (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}} \cdot \quad (3)$$

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління інноваціями».
2. Нікуліна О.В., Нікуліна Т.М. Питання оптимізації рівня відкритості національної економіки України. Реформування обліково-контрольної системи підприємств України за міжнародними стандартами: монографія / за ред. Н.О. Лоханової. – Харків: «Діса плюс», 2018. – 220 с.
3. Інноваційний менеджмент: підручник / А.В. Череп, Т.В. Пуліна, О.Г. Череп. – К.: Кондор, 2018. – 442 с.
4. Управління інноваціями: завдання до практик., семінар. занять, самост. роботи та тести для студентів галузі знань 0306 "Менеджмент і адміністрування" напряму підгот. 6.030601 "Менеджмент" всіх форм навчання / Укоопспілка, Львів. комерц. акад.; [уклад.: Скрипко Т.О., Миронов Ю.Б.]. - Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2016. - 95 с.
5. Електронний навчальний курс:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2205>

12. Рекомендовані інформаційні джерела

Підручники, навчальні посібники, монографії:

1. Аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. Монографія. – Тернопіль: ТзОВ «Терно-граф», Тернопільський національний економічний університет, 2009. – 304 с.
2. Балановська Т.І., Троян А.В. Управління бізнесом: навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2019. 401 с. URL: <http://dglib.nubip.edu.ua:8080/handle/123456789/6194>
3. Бірюков О. В. Управління інноваціями в управлінні проектами: метрика 16 стандартів / О. В. Бірюков // Управління проектами та розвиток виробництва. - 2012. - № 4. - С. 52-59
4. Бодрова Н.Е. Управління інноваціями: навч. посіб. / Н.Е. Бодрова; Нац. аерокосм. ун-т ім. М.Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". - Х.: ХАІ, 2010. – 360 с.
5. Бондар О.В. Інноваційний менеджмент: навч. посіб. для студентів ВНЗ / О.В. Бондар, А.О. Глебова; ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі". - Київ: Освіта України, 2013. - 479 с.
6. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління підприємством: навчальний посібник. 2-ге вид., виправл. і доп. за ред. Василенка В.О. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 400 с.
7. Васильців Т.Г., Качмарик Я.Д., Блонська В.І., Лупак Р.Л. Бізнес-планування: навчальний посібник. Київ: Знання, 2013. 173 с. URL: <http://www.lac.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/Docs/Biznes-planuvannja.pdf>
8. Веретнов В. Управління інноваціями непропорційного перестраховування / В. Веретнов // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. - 2013. - Вип. 135. - С. 27-31.
9. Гевко О.Б., Шведа Н.М. Стратегічне управління: навчальний посібник. Для студентів усіх форм навчання напряму 6.030601 «Менеджмент». Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2016. 152 с.
10. Гончар О.І. Формування комплексу елементів інноваційного забезпечення механізму управління потенціалом підприємства / О.І. Гончар // Актуальні питання комплексного оцінювання інноваційної діяльності промислових підприємств: монографія / О.О. Орлов, О.І. Гончар, С.В. Ковальчук, Є.Г. Рясних. – Хмельницький: ХНУ, 2017. – 552с.
11. Гусаріна Н.В. Концепція економічного розвитку та інноваційної активності підприємств в умовах динамічних змін зовнішнього середовища: монографія / Н.В. Гусаріна – Херсон: ПП Вишемірський В.С., 2017 – 178 с.

12. Дегтяр А.О. Управління інноваціями в системі вищих навчальних закладів / А.О. Дегтяр, Я.В. Календжян // Теорія та практика державного управління. - 2011. - Вип. 2. - С. 3-9.
13. Донець Л.І., Романенко Н.Г. Основи підприємництва: навч. посібник. Київ, 2006. 320 с.
14. Жук В.П. Управління інноваціями на принципах державно-приватного партнерства / В.П. Жук // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління. - 2012. - Вип. 4. - С. 184-190.
15. Забарна Е.М. Управління інноваціями в системі маркетингових комунікацій / Е.М. Забарна, К.О. Кірнесенко, К.О. Ваннік // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки. - 2012. - № 3. - С. 78-83.
16. Завадський Й. С. Менеджмент. Київ, 2000. Т.1. 543с.
17. Інноваційний менеджмент: підручник / А.В. Череп, Т.В. Пуліна, О.Г. Череп. – К.: Кондор, 2018. – 442 с.
18. Інноваційний менеджмент: теорія та практика: навч. посіб. / [О.А. Гавриш та ін.]; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". - Київ: НТУУ "КПІ": Політехніка, 2016. - 388 с.
19. Карюк В.І. Управління інноваціями в контексті соціально-економічного розвитку підприємства / В.І. Карюк // Інвестиції: практика та досвід. - 2016. - № 20. - С. 39-42.
20. Котлер Ф. Основы маркетинга. Краткий курс / Пер. с англ. Москва: Издательский дом «Вильямс», 2007. 656 с.
21. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес-планування: навч.-метод. посібник. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2017. 224 с.
22. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: учебник. пер. с англ. 3-е изд. Москва, 2008. 702 с.
23. Микитюк П.П. Аналіз впливу інвестицій та інновацій на ефективність господарської діяльності підприємства: Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, Тернопільський національний економічний університет, 2007. – 296 с.
24. Микитюк П.П. Інноваційна діяльність: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / П.П. Микитюк, Б.Г. Сенів; М-во освіти і науки України, Тернопільський нац. економічний ун-т. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
25. Микитюк П.П. Управління інноваціями: навч. посіб. / П. П. Микитюк; Терноп. нац. екон. ун-т. - Т.: ТНЕУ, 2013. - 391 с.
26. Nikulina T., Honchar M. World experience of vat administration and methods of its implementation in Ukraine. Proceedings of XII International scientific conference

- “Modern scientific knowledge” SECTION 4. Economics and management. Morrisville, USA. - 2017.
27. Нікуліна Т.М., Гончар М.А. Оптимізація оподаткування. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – 163 с.
 28. Нікуліна Т.М., Нікуліна О.В. Наукові підходи до вирішення проблем імпортозалежності на внутрішньому ринку України. Матеріали XVI Міжнародної підсумкової науково-практичної конференції «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» ОНЕУ, академічних установ і вищих навчальних заходів Одеса: 2018
 29. Нікуліна Т.М., Нікуліна О.В. Питання оптимізації рівня відкритості національної економіки України. Реформування обліково-контрольної системи підприємств України за міжнародними стандартами: монографія / за ред. Н.О. Лоханової. – Харків: «Діса плюс», 2018. – 220 с.
 30. Нікуліна Т.М., Нікуліна О.В. Становлення малого підприємництва як чинник подолання нерівномірного соціально-економічного розвитку гірських районів України. XVII Міжнародна підсумкова науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікрорівнях» Одеса, 2019
 31. Стадник В.В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навч. посібник / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – Хмельницький: ХНУ, 2011. – 327 с.
 32. Сугоняко Д.О. Управління інноваціями малих підприємств на основі застосування економіко-філософських підходів / Д.О. Сугоняко // Економіка. Фінанси. Право. - 2015. - № 9(1). - С. 33-35.
 33. Управління економічними процесами та інноваційний розвиток промислових підприємств в умовах динамічних змін зовнішнього середовища: колективна монографія за заг. ред. д.е.н., проф. Шарко М.В. – Херсон, 2017. – 264 с.
 34. Управління інноваціями: завдання до практи., семінар. занять, самот. роботи та тести для студентів галузі знань 0306 "Менеджмент і адміністрування" напряму підгот. 6.030601 "Менеджмент" всіх форм навчання / Укоопспілка, Львів. комерц. акад.; [уклад.: Скрипко Т.О., Миронов Ю.Б.]. - Львів: Вид-во Львів. комерц. акад., 2016. - 95 с.
 35. Управління інноваціями: навч. посіб. / О.І. Гуторов [та ін.]. - Вид. 2-ге, допов. - Харків: Діса плюс, 2016. - 265 с.
 36. Федулова Л.І. Управління інноваціями: підручник / Л.І. Федулова; Київ. нац. торг.-екон. унт. - Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. - 547 с.

37. Чухрай Н.І.. Управління інноваціями: навч. посіб. / Н.І. Чухрай, Л.С. Лісовська; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. - 277 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Зміни до законодавства, що регламентує процедуру державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, громадських формувань. Pard: веб-сайт. URL: <https://www.pard.ua/uk/news/3896-zminy-do-zakonodavstva-shcho-rehlamentuye/>
5. Класифікація організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004 / Про затвердження національних стандартів України, державних класифікаторів України, національних змін до міждержавних стандартів, внесення зміни до наказу Держспоживстандарту України від 31 березня 2004 р. № 59 та скасування нормативних документів: наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 травня 2004 р. № 97. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN10242.html.
6. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010: наказ Держспоживстандарту України від 11 жовтня 2010 р. № 457. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>.
7. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
8. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
9. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України: Закон України від 20.12.2016 р. № 1789-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1789-19>
10. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 26.11.2015 р. № 835-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-19>.
11. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських

- господарств: Закон України від 10.07.2018 р. № 2497-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2497-19#n130>.
12. Про внесення змін до Указу Президента України від 3 липня 1998 року №727 «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва»: Указ Президента України від 28.06.1999 р. №746/99 . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/746/99_.
 13. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
 14. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15>.
 15. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15_.
 16. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 06.09.2005 р. № 2806-IV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2806-15_.
 17. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1160-15_.
 18. Про затвердження Методичних рекомендацій з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів: наказ Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 31 серпня 2010 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0073537-10>.
 19. Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення бізнес-плану підприємств: наказ Міністерства економіки України від 06 вересня 2006 р. № 290. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0290665-06_.
 20. Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи: наказ Міністерства юстиції України від 09 лютого 2016 р. № 359/5 (Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09 лютого 2016 р. за № 200/28330). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0200-16>.
 21. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>.
 22. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>.
 23. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. № 1023-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>.
 24. Про інноваційну діяльність Закон України від 04.07.2020 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

25. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
26. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
27. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон України від 21.12.2000 р. № 2157-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>.
28. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.
29. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 р. № 698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12>.
30. Про рекламу: Закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>.
31. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
32. Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва: Указ Президента України від 03.07.1998 № 727/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/727/98>
33. Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 р. № 641-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/641-2013-%D1%80>
34. Про схвалення Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 р. № 664-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/664-2017-%D1%80>
35. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 р. № 973-IV. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/973-15>.
36. Реєстрація та взяття на облік в ДФС – за 1 день. Державна фіскальна служба України. Веб сайт. URL: <http://sfs.gov.ua/media-tsent/novini/print-204757.html>
<http://sfs.gov.ua/media-tsent/novini/204757.html>
37. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Електронний навчальний курс:

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2205>